

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРІОДИЧНОГО НАУКОВОГО ФАХОВОГО ВИДАННЯ

Бессараб А.О.

I. Вступ

Сьогодні у сфері наукових комунікацій в Україні активно використовується таке поняття, як “наукове фахове видання”. Це зумовлено тим, що проходження атестації працівників ВНЗ, здобуття наукового ступеня передбачає обов’язкову публікацію результатів власних досліджень у наукових фахових виданнях, затверджених Вищою атестаційною комісією, яку ліквідовано та повноваження якої передано Міністерству освіти і науки, спорту та туризму України, згідно з Указом Президента України “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” № 1085/2010. Так, в Україні існує Перелік наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (перший такий перелік в Україні було створено впродовж 1997–1999 рр., формування останнього започатковано 1 лютого 2009 р. і триває досі); у Росії – Перелік провідних рецензованих наукових журналів та видань, у яких повинні бути опубліковані основні наукові результати дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук; у Білорусії – Перелік наукових видань для опублікування результатів дисертаційних досліджень; у Вірменії – Перелік збірників наукових публікацій, прийнятних для опублікування основних результатів і положень дисертаційних робіт (причому два окремих переліки: 1) для кандидатських дисертаційних робіт; 2) для кандидатських і докторських дисертаційних робіт). Як бачимо, складова “фахове” наявна лише в назві переліку видань України, тоді як очевидно, що мається на увазі одне й те саме. Проте в усіх випадках наявна вказівка на те, що в цих виданнях публікуються результати дисертацій. Отже, на сьогодні слово “фаховий” розуміється переважно як офіційно визнаний таким, що може публікувати результати кандидатських та докторських дисертацій.

М.С. Держалюк у своєму виступі на X Конференції міжнародної асоціації державних органів атестації наукових і педагогічних кадрів вищої кваліфікації використовує вислови “спеціалізовані видання”, “профільні видання”, “фахові видання” на позначення одного й того самого феномену [22]. Ще раніше С.С. Єрмаков з тією самою метою використовував вислів “спеціалізовані фахові видання” [10]. Тож, на сьогодні

існують певні розбіжності, пов’язані з типологією періодичних видань.

Розробці класифікації та типології періодичних видань присвячені праці О.І. Аكوпова [1], Є.В. Ахмадуліна [2], Я.М. Засурського, Л.В. Кашинської, Є.А. Корнилова, В.С. Кулева, В.І. Сапонова, Л.В. Сєдової, О.І. Станько, В.Є. Стяжкина, В.В. Тулупова та ін. Аналіз наукових періодичних видань подають у своїх працях М.С. Держалюк, Н.В. Зелінська [12; 22] та ін. У Бюлетені ВАК України періодично публікуються результати моніторингу наукових фахових видань [6; 9; 10; 11; 24; 30]. З’являються публікації, присвячені оцінюванню наукових видань та критеріям їх включення до переліку наукових фахових видань України, які можуть публікувати результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (Р.О. Влох, К.П. Воробйов, Б.Р. Кияк, А.А. Крючин та ін.). Проте питання визначення наукового фахового видання та вимог до нього залишається відкритим.

II. Постанова завдання

Мета статті – сформулювати визначення поняття “періодичне наукове фахове видання”.

III. Результати

Періодичне

Згідно зі стандартом, “періодичне видання – видання, що виходить через певні проміжки часу, має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість і назву нумерованих чи датованих, однотипово оформлених випусків, які не повторюються за змістом” [8, с. 12]. Традиційними видами періодичних видань є журнали та газети. До періодичних видань належать також продовжувані видання, які посідають проміжне становище між книгами та журналами, зокрема збірники наукових праць.

Згідно зі стандартом, “продовжуване видання [видання, що продовжується] – видання, що виходить через заздалегідь невідзначені проміжки часу, в міру накопичення матеріалу, нумерованими та (чи) датованими випусками, неповторюваними за змістом, однотипово оформленими, із спільною назвою” [8, с. 12]. На практиці деякі продовжувані видання важко відрізнити, з одного боку, від книжкових серій, з іншого – від журналів.

Важливою ознакою продовжуваних видань, що дають змогу відрізнити їх від книжкової серії, є вказівка на те, що вони випущені закладами, які не є видавництвами, а

саме: академіями, університетами, науково-дослідними інститутами тощо. Друга ознака, що відрізняє від книг-багатотомників, полягає в тому, що такі видання не мають завершеного плану і заздалегідь встановленої кількості випусків (томів).

Основну масу наукових фахових видань становлять такі періодичні видання, як журнали та збірники наукових праць. Усі вони мають свідоцтво про державну реєстрацію як друкованого ЗМІ.

Наукове

Науковий журнал – найдавніший вид періодичних видань. Першим юридичним часописом був “Journal du Polais”, медичним – “Nouveless Deconverttes dans toutes les perties de la Medicine” (1679 р.), історико-літературним – “La Clet du Cabinet des Princes de J Europe” (1704–1706 pp.) [див. 27].

Починаючи з XIX ст., журнал став основним джерелом інформації про нові досягнення в науці та техніці.

На сьогодні, згідно зі стандартом, “науковий журнал – періодичне журнальне видання статей та матеріалів теоретичних досліджень, а також статей і матеріалів прикладного характеру, призначене переважно фахівцям певної галузі науки. Залежно від цільового призначення наукові журнали поділяють на: *науково-теоретичні, науково-практичні та науково-методичні*. Науково-практичний журнал, який містить статті, матеріали, реферати з технічних наук, називається науково-технічним журналом” [8, с. 25].

У видавничій практиці широко застосовується поділ наукових журналів залежно від цільового призначення на науково-теоретичні, науково-практичні і науково-технічні [8; 13; 28].

Фахове

Наприкінці XVII ст. у світі налічувалося до 30 наукових і медичних журналів, у XVIII ст. – 755. До цього часу журнали в основному були універсальними за змістом і тематичним охопленням, але поступово почала розвиватися й поглиблюватися їхня спеціалізація на певних дисциплінах, яка триває досі.

Чинні державні стандарти, словники термінів з журналістики та видавничої справи не містять визначення періодичного наукового фахового видання [7; 8; 13; 17; 32].

Один з перших систематиків періодичної преси кінця XIX – початку XX ст. М.М. Лісовський за основу розподілу брав зміст і тип інформації. Всю російську періодику він поділяв на три групи: 1) видання політичні, суспільні й літературні; 2) видання офіційні, урядові, міські, земські, приватні листки оголошень; 3) видання наукові і спеціальні [див. 2, с. 246].

Отже, ще тоді наукові та спеціальні видання потрапили до однієї групи.

У навчальному посібнику за редакцією М.В. Шкондіна та Л.Л. Реснянської подано “усталені типи журналів, затребуваних як у радянську епоху, так і зараз, які майже не змінили своїх традиційних моделей: наукові; науково-практичні; науково-популярні; фахові; спеціальні і масові журнали з мистецтва” [34, с. 87–88].

Автори окремо називають наукові й фахові журнали, проте на сьогодні “наукове фахове видання” є єдиним цілісним поняттям.

У видавничій практиці за читацькою адресою журнали поділяють на дві групи: журнали, адресовані масовому читачеві, і журнали для читачів, що є фахівцями з профілю видання. Для позначення журналів першої групи в теоретичних працях, в офіційних документах, у професійній літературі користуються терміном “масові”, журнали другої групи відносять до “спеціальних” [28].

Є.П. Прохоров у системі ЗМІ виділяє універсальні видання, багатопрофільні і спеціалізовані, що звертаються до однієї проблемно-тематичної лінії і відносно локальної аудиторії [26, с. 257].

С.Г. Корконосенко також відзначає, що в журналістиці існує розподіл на ЗМІ “для всіх і про все” і спеціалізовані (для частини аудиторії і за більш-менш вузькою тематикою)” [14, с. 103].

Г.С. Мельник та С.М. Виноградова називають спеціалізовані видання як один з двох родів ділових видань залежно від змісту об’єктів відображення [18].

На думку Б.Я. Місонжнікова, спеціалізовані видання мають вузькоспрямований характер, вони завжди орієнтовані на конкретний сегмент суспільства – аудиторію, сформовану на основі спільних інтересів, зокрема професійних. Відповідно, виділяє фахові періодичні видання [16].

Соціологи журналістики поєднують ознаки аудиторії в кілька груп.

1. Соціально-демографічні характеристики: стать, вік, місце проживання, національність, мова.

2. Соціально-професійні характеристики: спеціалізація, рід занять, професійне становище тощо.

3. Соціокультурні ознаки: освіта, віросповідання, форми проведення дозвілля тощо.

4. Політико-ідеологічні параметри: ступінь політичної активності, погляди, пристрасті.

5. Споживчі характеристики: рівень доходів, споживані товари і послуги.

6. Психологічні якості: мотиви вибору визначеного ЗМІ, особливості сприйняття й засвоєння матеріалів, інформаційні інтереси [3, с. 247–249].

На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що в межах спеціалізованої преси за читацькою аудиторією виділяють фахові видання. У наведеному переліку це друга група.

При використанні російськомовної літератури виникають труднощі, пов'язані з перекладом: рос. "профессия" – укр. "професія, (спеціальність) фах", рос. "профессиональный" – укр. "професійний, фаховий" [29, с. 578]; укр. "фах" – рос. "профессия, специальность", укр. "фаховий" – рос. "профессиональный" [35, с. 909]. Отже, як перекладати з російської "профессиональный": як "професійний", "фаховий" чи "спеціалізований"? Щоб відповісти на це запитання, звернемося до тлумачних словників:

"Профессиональный – 1. Относящийся к какой-нибудь профессии, связанный с профессией. 2. Относящийся к профсоюзу. 3. Занимающийся чем-нибудь как профессией" [21, с. 507].

Слів "професійний", "фаховий" немає в Новому словнику української мови (2006) [20].

"Професійний – 1. Прикм. до професія. // Пов'язаний з певною професією. // Який об'єднує людей однієї професії чи близьких професій. 2. Прикм. до професіонал. // Який є професіоналом. // У якому працюють професіонали" [4, с. 995].

"Фаховий – 1. Стосується до фаху, пов'язаний з якимось фахом. 2. Стосується до фахівця. // Властивий фахівцеві. // Який є фахівцем" [4, с. 1317].

"Фах – 1. Вид заняття, трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є основним засобом до існування; професія; спеціальність, кваліфікація; // Будь-який вид занять, що є основним засобом до існування. 2. Основна кваліфікація, спеціальність; // перен., розм. справа, заняття, в якому хтось виявляє велике вміння, майстерність, хист" [20, с. 650].

"Професія – Рід занять, трудової діяльності, що вимагає певних знань і навичок і є для кого-небудь джерелом існування; фах, спеціальність, ремесло, кваліфікація" [20, с. 62].

У нашому дослідженні при використанні російськомовних джерел перекладатимемо "профессиональный" як "фаховий" стосовно періодичних видань.

У навчальному посібнику за редакцією Я.Н. Засурського подано такий поділ журналів відповідно до інтересів аудиторії в аспектах соціально-суспільному, професійному й приватному, враховуючи різноманіття освітніх, естетичних, комерційних і рекреативних запитів: суспільно-політичні; ділові; культурологічні й просвітницькі; спеціалізовані; профільовані; популярні й науково-популяр-

ні; сервісні, довідково-рекомендаційні; рекреативна журнальна періодика [33, с. 265].

На думку авторів, спеціалізовані журнали пов'язані з поглибленим інтересом до якоїсь сфери суспільної, професійної або любительської діяльності. Насамперед, це журнали, які представляють професії [33, с. 269].

Як бачимо, у цьому поділі відсутній такий тип, як науковий журнал, а спеціалізовані та профільовані виокремлено. На наш погляд, це не має сенсу, оскільки спеціалізоване видання має певний профіль, тобто профільоване виділяється в межах спеціалізованого. На підтвердження цього наведемо визначення з тлумачного словника:

"Спеціалізований – ... 2. у знач прикм. Призначення для роботи або використання в якій-небудь одній спеціальній галузі; який має спеціальне, особливе призначення" [4, с. 1168].

"Профільований – ... 2. у знач прикм. Який має певний профіль, форму" [4, с. 995].

"Профіль – ... 3. Сукупність основних типових рис, які характеризують господарство, фах і ін.; спрямування, спеціалізація" [20, с. 62].

Коло спеціалізованих журналів досить велике. Установлення їх типологічних меж викликає труднощі через розпливчастість і недостатню визначеність видів. Про це свідчить те, що поряд з терміном "спеціалізований" журнал як синоніми іноді застосовують терміни "галузевий" і "фаховий" [28, с. 363–364; 33].

В.Е. Шевченко зазначає: "Ці видання об'єднує цільове призначення – поширення спеціальної, вузькопрофільної інформації, зрозумілої фахівцям даної галузі, і використання спеціальних термінів, що не потребують пояснень. Хоча в спеціалізованих журналах розміщено інформацію не лише з вузької проблематики, а й деяких інших галузей. Це пов'язано з інтеграцією науки, необхідністю залучення наукових, технічних і технологічних досягнень із суміжних галузей науки та виробництва" [36].

Л.Б. Голікова виділяє галузеві, спеціалізовані (для професіоналів управлінської, виробничої та комерційних сфер), фахові журнали як типи ділових видань [5].

У такому разі виникає питання: якщо ділові видання є різновидом спеціалізованих, оскільки вони орієнтовані на вузьку читацьку аудиторію, то чи варто в межах ділових виділяти спеціалізовані? Мабуть, що ні.

Як зазначено в навчальному посібнику за редакцією М.В. Шкондіна та Л.Л. Реснянської, "професійні інтереси в журнальному сегменті ринку періодичного друку представляють як видання для професіоналів, які передають суто спеціальні знання, так і жу-

рнали розширеної аудиторії для людей, які тільки освоюють професію або пов'язані з нею за спільною соціальною ситуацією (комп'ютерна справа, автомобілізм, садівництво), для любителів і осіб, які просто цікавляться. Професійні інтереси аудиторії відображають журнали:

- наукові;
- науково-практичні (спеціалізовані фахові);
- ділові (бізнес-преса);
- корпоративні;
- навчальні і довідково-рекомендаційні;
- журнали корисних професій (наприклад, “комп'ютерна преса”) [34, с. 82].

Згідно із цим поділом, до науково-практичних журналів належать спеціалізовані фахові. Щодо цього слід зробити такі зауваження: по-перше, фахові журнали вже є спеціалізованими, тому це зайве уточнення; по-друге, наукові журнали теж можуть бути фаховими, тому виникає запитання: чому до науково-практичних подано уточнення в дужках “спеціалізовані фахові”, а до наукових – ні, хіба вони не відображають професійних інтересів аудиторії?

У навчальному посібнику Є.В. Ахмадуліна сказано, що на сучасному етапі проблема класифікації щодо періодичних видань формально вирішена. Принаймні всі дослідники визнають, що праця О.І. Аكوпова “Методика типологічного дослідження періодичних видань” [1] поставила крапки над “і”. Визначальними ознаками в цій класифікації виступають “тематичний напрям і цільове призначення” [2, с. 247].

За “тематичною спрямованістю” О.І. Аكوпов, спираючись на існуючі в практиці стандарти і класифікатори, розділив спеціальні журнали таким чином:

- 1) політичні і соціально-економічні;
- 2) технічні;
- 3) природничонаукові;
- 4) сільськогосподарські;
- 5) медичні;
- 6) культосвітні;
- 7) філологічні;
- 8) мистецтвознавчі;
- 9) військові;
- 10) спортивні;
- 11) торговельні [1].

При такій побудові класифікації її можна розширити на тому самому рівні, додаючи, наприклад, у науковій сфері філософські, теософські й інші журнали, а у сфері діяльності – транспортні, екологічні, освітні та ін. І якщо сфери діяльності якоюсь мірою можна визначати “тематичним напрямом”, то вже галузь знань набагато ширша від цієї категорії.

Автори навчального посібника “Система засобів масової інформації Росії” відзначають: “У багатьох видах загальної тематичної

або іншої спеціалізації можна виділити п'ять видів преси: універсальну, спеціалізовану, вузькоспеціальну, фахову і “точкову” [31, с. 77].

Щодо другої класифікаційної ознаки – “цільове призначення”, то Є.В. Ахмадулін зазначає, що “для спеціальних журналів її можна умовно прийняти як досить формалізовану (цілі й завдання комунікатора реалізуються в таких видах журналів, як наукові фахові й інформативні)” [2, с. 248–249]. Із цим ми абсолютно згодні.

В.Е. Шевченко до часописів для фахівців відносить: наукові; виробничо-практичні; методичні; реферативні; ділові; правові; технічні, комп'ютерні; промислові; сільськогосподарські; медичні; військові; документальні [33].

На наш погляд, методичні, правові, технічні, комп'ютерні, медичні, сільськогосподарські, військові журнали можуть бути підвидами наукового, оскільки висвітлюють проблематику певної галузі науки.

Трохи нижче авторка в групі журналів для фахівців виділяє:

- наукові: науково-природничі, науково-теоретичні, науково-технічні, медичні;
- ділові: економічні, промислові, аграрні;
- виробничо-практичні;
- навчально-методичні: для школи, вищих і спеціалізованих навчальних закладів;
- державних установ і політичних партій;
- реферативні;
- правові;
- технічні, комп'ютерні;
- військові;
- документальні [33].

Тут уже чомусь медичні журнали належать до наукових, а, наприклад, правові становлять окрему групу. Крім того, поділ наукових журналів на науково-природничі, науково-теоретичні, науково-технічні, медичні суперечить поділу наукових журналів, згідно із чинним стандартом, на науково-теоретичні, науково-практичні та науково-методичні (стандарт не називає науково-природничих та медичних журналів).

На сьогодні в Україні офіційно затверджено фахові наукові видання в таких галузях науки, як: медичні; фармацевтичні; ветеринарні; фізичне виховання та спорт; технічні; фізико-математичні; астрономія; архітектура; сільськогосподарські; хімічні; географічні; геологічні; біологічні; педагогічні; психологічні; економічні; юридичні; державне управління; соціальні комунікації; соціологічні; філологічні; філософські; історичні; політичні; мистецтвознавство; культурологія.

Наукові фахові видання України за спеціалізацією можна поділити таким чином:

1. Універсальні – видання, що виходять серіями й потенційно можуть збільшувати їх

кількість відповідно до вимог часу. У такому разі нова зареєстрована серія сприймається як відоме видання завдяки першій частині назви. *Наприклад, Вісник Харківського національного університету виходить у 24 серіях, Вісник національного університету "Львівська політехніка" – 22, Вісник Дніпропетровського університету – 18, Вісник Львівського національного університету – 18.*

2. Багатогалузеві – видання, що є фаховими більше ніж в одній галузі наук. *Наприклад, "Біоресурси і природокористування" – фахове видання в 6 галузях наук: технічних (механізація сільськогосподарського виробництва), економічних, педагогічних, сільськогосподарських, хімічних, біологічних; "Екологічна безпека прибережної та шельфової зон та комплексне використання ресурсів шельфу" – 4: технічних (екологічна безпека), геологічних, фізико-математичних (геофізика), географічних; Вісник Книжкової палати – у 3: технічних, історичних, соціальних комунікацій; "Аркадія" – у 2: мистецтвознавство, культурологія.*

3. Галузеві – видання, що є фаховими в одній галузі наук. *Наприклад, "Адвокат" є фаховим лише з юридичних наук, "Геолог України" – лише з геологічних, "Обрії" – лише з педагогічних.*

4. Вузькоспеціальні – видання, що є фаховими за визначеними спеціальностями в межах галузі наук. *Наприклад, "Довкілля та здоров'я", "Проблеми харчування", "Світ медицини та біології" є фаховими з біологічних наук тільки для груп спеціальностей 14.01.00 – 14.03.00.*

Рецензоване

Рецензування статей почало розвиватися в XIX ст., насамперед у хімічних журналах. Сьогодні актуальною є класифікація видань за інститутом рецензування на рецензовані та нерецензовані, адже саме його наявність визначає офіційне зарахування наукового видання до фахових. Це відображено в назві відповідного переліку Росії, у вимогах до фахових видань Білорусії, Вірменії, України.

Так, у Постанові Президії ВАК України від 15.01.2003 р. № 7–05/1 зазначено, що редакційні колегії повинні організувати належне рецензування та ретельний відбір статей до друку [25].

У Росії вимагається наявність інституту рецензування (для експертної оцінки рукописів). Обов'язкове надання редакцією рецензій за запитами авторів рукописів та експертних рад у ВАК. У разі відмови в публікації статті редакція зобов'язана направити автору мотивовану відмову [15].

У Білорусії публіковані у виданні наукові статті рецензуються докторами або кандидатами наук, що призначаються редакцій-

ною колегією або редакційною (науково-редакційною) радою [23].

Т. Ярошенко зазначає: "В серці журнальної моделі наукової комунікації – незалежне рецензування кожної статті, ось що робить цю модель потужною й непереможною, а академічні рецензовані журнали – основною складовою наукової комунікації" [37]. Автор наводить цікаву інформацію про відсоток відмов авторам у найвідоміших журналах, з високим імпаکت-фактором, найбільш авторитетних у своїй галузі: "American Journal of Public Health" – 80%; British Medical Journal – 79%; International Journal of Cancer – 50%; Lancet – 85%; New England Journal of Medicine – 88–90%; American Economic Review – 85%; Library Quarterly – 70%; American Political Science Review – 94,6%; Science – 80–87%; Sociometry – 85%; Sociological Theory – 83%.

IV. Висновки

Отже, пропонуємо таке визначення: *періодичне наукове фахове видання – офіційно визнане як таке відповідним державним органом рецензоване видання статей та матеріалів теоретичних досліджень, а також статей і матеріалів прикладного характеру, що містять основні наукові результати дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, розрахованих на одну категорію читачів – фахівців у відповідній галузі науки, що виходить через певні проміжки часу, має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість і назву нумерованих чи датованих, однотипово оформлених випусків, які не повторюються за змістом.*

Наукові фахові видання України за спеціалізацією можна поділити таким чином: універсальні, багатогалузеві, галузеві, вузькоспеціальні.

Подальше дослідження передбачає вивчення вимог до наукових фахових видань та критеріїв їх оцінювання як в Україні, так і в країнах близького зарубіжжя.

Література

1. Акопов А.И. Методика типологического исследования периодических изданий (на примере специальных журналов) / А.И. Акопов. – Иркутск: Изд-во Иркут. ун-та, 1985. – 96 с.
2. Ахмадулин Е.В. Основы теории журналистики: учеб. пособ. / Е.В. Ахмадулин. – М.; Ростов н/Д: МарТ, 2008. – 320 с.
3. Блохин И.Н. Социологические исследования аудитории и рынка СМИ / И.Н. Блохин // Социология журналистики / под ред. С.Г. Корконосенко. – М.: Аспект Пресс, 2004. – С. 247–249.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2002. – 1440 с.

5. Голикова Л.Б. Типология деловых журналов / Л.Б. Голикова // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. – 2007. – № 5. – С. 41–51.
6. Головки А.М. Результати аналізу дотримання вимог ВАК України фаховими виданнями з ветеринарних та сільськогосподарських наук (зоотехнія) / А.М. Головки, А.Т. Цвігун // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 2. – С. 12–13.
7. Григораш Д.С. Журналистика у термінах та виразах / Д.С. Григораш. – Л. : Вища школа, 1976. – 294 с.
8. ДСТУ 3017–95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Чинний від 01.01.96. – К. : Держстандарт України, 1996. – 47 с.
9. Єрмаков С.С. Наукові видання України: європейський вимір / С.С. Єрмаков // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 2. – С. 13–15.
10. Єрмаков С.С. Спеціалізовані фахові видання України у світовому та європейському освітньому просторі / С.С. Єрмаков // Бюлетень ВАК України. – 2006. – № 10. – С. 3–6.
11. Загородній А.Г. Довідка про результати громадської експертизи вищої атестаційної комісії України / А.Г. Загородній // Бюлетень ВАК України. – 2005. – № 12. – С. 2–5.
12. Зелінська Н.В. Наукове книговидання в Україні: історія та сучасний стан : навч. посіб. / Н.В. Зелінська. – Л. : Світ, 2002. – 268 с.
13. Издательский словарь-справочник / под ред. А.Э. Мильчина. – М. : Юристъ, 1998. – 472 с.
14. Корконосенко С.Г. Основы журналистики : учебник для студентов вузов / С.Г. Корконосенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Аспект Пресс, 2007. – 318 с.
15. Критерии для включения в Перечень ведущих рецензируемых научных журналов и изданий, в которых должны быть опубликованы основные научные результаты диссертаций на соискание ученой степени доктора и кандидата наук [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://vak.ed.gov.ru/ru/help_desk/list.
16. Массмедиа российского мегаполиса. Типология печатных СМИ / [М.А. Шишкина и др.]; под общ. ред. М.А. Шишкиной; науч. ред. Б.Я. Мисонжников; С.-Петербург. гос. ун-т, Фак. журналистики. – СПб. : Роза мира, 2009. – 487 с.
17. Мащенко І.Г. Енциклопедія електронних мас-медіа : у 2 т. / І.Г. Мащенко. – Запоріжжя : Дике поле, 2006. – Том другий: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, кіно, відео, аудіо. – 512 с.
18. Мельник Г. Деловая журналистика : учеб. пособ. / Г. Мельник, С. Виноградова. – СПб. : Питер, 2010. – С. 160–162.
19. Михайлов А.И. Основы научной информации / А.И. Михайлов, А.И. Черный, Р.С. Гиляревский. – М. : Наука, 1965. – 655 с.
20. Новий словник української мови : 200 000 : у 3 т. / укладачі В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконті, 2006. – Т. 3. – 862 с.
21. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка : около 65 тыс. слов и фраз. выражений / С.И. Ожегов ; под ред. Л.И. Скворцова. – 26-е изд., перераб. и доп. – М. : ОНИКС : Мир и образование, 2008. – 736 с.
22. Основні критерії формування переліку спеціалізованих наукових видань ВАК України (виступ на конференції ученого секретаря ВАК України М.С. Держалюка) // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 7. – С. 3–4.
23. Постановление Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь “Об утверждении Инструкции о порядке формирования перечня научных изданий Республики Беларусь для опубликования результатов диссертационных исследований” от 8 июня 2009 г. № 3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vak.org.by/index.php?go=Page&in=view&id=112>.
24. Про деякі аспекти нормативного забезпечення формування переліку наукових фахових видань України / ВАК України // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 2. – С. 10–11.
25. Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України (3 постанови Президії ВАК України від 15.01.2003 р. № 7–05/1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vak.org.ua/profjournals1.php>.
26. Прохоров Е.П. Введение в теорию журналистики : учебник для студентов вузов / Е.П. Прохоров. – М. : Аспект Пресс : Изд-во Моск. ун-та, 2003. – 366 с.
27. Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія / за заг. ред. В.Ф. Іванова. – К. : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2007. – 780 с.
28. Редакторская подготовка изданий : учебник / [Антонова С.Г., Васильев В.И., Жарков И.А., Коланькова О.В., Ленский Б.В., Рябинина Н.З., Соловьев В.И.]; под ред. С.Г. Антоновой. – М. : Логос, 2004. – 496 с.
29. Російсько-український словник-довідник : близько 102 тис. слів і словосполучень / упоряд. О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк ; за ред. В.М. Бріцина. – К. : Довіра, 2005. – 942 с. – (Словники України).

30. Сердюк А.М. Висвітлення в українських журналах наукових публікацій, які зараховуються ВАК України при присудженні наукових ступенів і звань з медичних і біологічних наук (в галузі профілактичної медицини) / А.М. Сердюк // Бюлетень ВАК України. – 2006. – № 12. – С. 4–8.
31. Система средств массовой информации России : учеб. пособ. для студентов вузов / под ред. Я.Н. Засурского. – М. : Аспект Пресс, 2001. – 259 с.
32. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, статті / за заг. ред. Ю.М. Бідзілі. – Ужгород : Закарпаття, 2007. – 224 с.
33. Средства массовой информации России : учеб. пособ. для студентов вузов / М.И. Алексеева, Л.Д. Болотова, Е.Л. Вартанова и др. ; под ред. Я.Н. Засурского. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 380 с.
34. Типология периодической печати : учеб. пособ. для студентов вузов / М.Е. Аникина, В.В. Баранов, О.А. Воронова и др. ; под ред. М.В. Шкондина, Л.Л. Реснянской. – М. : Аспект Пресс, 2007. – 236 с.
35. Українсько-російський словник / уклад.: Г.П. Їжакевич та ін. – К. : Наукова думка, 2004. – 1008 с. – (Словники України).
36. Шевченко В.Е. Типологія сучасних журналів – засіб вивчення світогляду суспільства / В.Е. Шевченко // Наукові записки Інституту журналістики. – К., 2007. – Т. 28 (липень-вересень). – С. 43–48.
37. Ярошенко Т. Ще раз про Peer review та його роль у журнальній моделі наукової комунікації [Електронний ресурс] / Т. Ярошенко. – Режим доступу: http://www.usw.com.ua/profiles/blogs/sche-raz-pro-peer-review-ta?xg_source=activity.

Бессараб А.О. Визначення періодичного наукового фахового видання

Анотація. Статтю присвячено питанню визначення поняття “періодичне наукове фахове видання”. Наукові фахові видання України за спеціалізацією поділено на універсальні, багатогалузеві, галузеві, вузькоспеціальні.

Ключові слова: періодичне наукове фахове видання, науковий журнал, збірник наукових праць.

Бессараб А.А. Определение периодического научного профессионального издания

Аннотация. Статья посвящена вопросу определения понятия “периодическое научное профессиональное издание”. Научные профессиональные издания Украины по специализации поделены на универсальные, многоотраслевые, отраслевые, узкоспециальные.

Ключевые слова: периодическое научное профессиональное издание, научный журнал, сборник научных трудов.

Bessarab A. Definition of the Scientific Professional Periodical Edition

Annotation. The article deals with definition of “periodical scientific professional edition” term. Scientific specialized periodical edition of Ukraine are grouped in universal, multi specialized, sectorial, narrowly-specialized.

Key words: scientific specialized edition, scientific journal, collection of scientific papers.